

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 110. Quid addendum sit circa facultates ordinarias, quas habent
Episcopi vel alii ad dispensandu[m] in impedimentis Matrimonii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

catus, civitates, & loca omnia huc pertinentia.

Q. no. Quid addendum sit circa facultates ordina-
rias, quas habent Episcopi vel alii ad dispensandum in
impedimentis Matrimonii. R. §. 1. Sperell. decis. 110.
à n. 3 fusè refert sententiam eorum, qui dicunt
Episcopos dispensare posse circa canones omnes,
nisi ubi ipsis à Jure vel Papa expressè prohibetur,
tum quia, per se loquendo, id possunt pro sua,
quod Papa potest pro tota Ecclesia, tum etiam
quia Apostoli hoc potuerunt, Apostolus enim
1. ad Corinth. 5. v. 12. dicit, *omnia mihi licent*; Epif-
copi autem sic sunt etiam in potestate successo-
res Apostolorum, sicuti Papa est successor Petri.
E contra à n. 26. etiam fusè refert sententiam
aliorum, qui dicunt, Episcopos non posse, nisi
quod ipsis positivè permittitur per Jus vel per
Papam, tum quia potestatem suam habent me-
diante Ecclesiâ vel Papâ, uti cum communiore
dixi l. 6. p. 2. n. 1551. tum quia Jura & Pontifi-
ces eis expressè præcipiunt, ut canones obser-
vent, tum denique, quia inferior non potest cir-
ca legem Superioris, nisi quod hic permittit. Et
quamvis Sperell. videatur inclinare in primam
sententiam, tamen secunda est inter Theologos
cum Krim. à n. 2034. longè communior & pro-
babilior, ideòque in decis. 112. n. 33. notat eti-
am Sperell. quamvis Episcopus dispensare possit
in lege Synodali suæ diœcesis, attamen non pos-
se in lege Concilii provincialis, quia hoc Con-
cilium est supra Episcopum; probatque idem
adductis Juribus etiam de Archi-Episcopis
Krim. à n. 2031. Idem in decis. 111. saltem hoc
defendit absolutè Sperel. quod Episcopus circa
adulterium & omnia delicta adulterio minora
semper dispensare possit, nisi specialiter id repe-
riatur

833.

nor.
idii
noix
VIII

riatur prohibitum, uti habetur Cap. *At si Clerici*, §. De adult. De judic. Postea tamen à n. 46. addit multas limitationes & sublimitationes. E contra quòd circa delicta adulterio majora dispensare non possit Episcopus, nisi in casibus à Jure expressè permissis, habetur eodem Cap. *At si*, & fusè deducit *Sperell. decis. 112. à n. 1.* Quæ autem delicta sint majora adulterio, explicat *decis. 116. à n. 32.* ubi probat usuram & perjurium esse minora.

834. §. 2. Quando *impersonaliter* Lex Pontificia concedit potestatem dispensandi, v. g. dicendo, *dispensetur, dispensari possit*, tum potestas censetur concessa Episcopo, uti ex Jure & AA. probant *Sanch. l. 8. d. 5. Pont. l. 8. c. 6. n. 6. Sperell. decis. 112. à n. 41.* Pontifex enim non indiget tali permissione, sed alius; & ideo putant *Covarr. Sanch. Krim. n. 2039.* idem valere etiam, si lex Concilii alicujus ita loquatur, quamvis in hoc contradicant alii cum *Barb. De potest. Episc. alleg. 83. à n. 23.* Quòd si aliquid in Canonibus vel Conciliis statuatur sub veniali tantum, vel sub consilio, censetur Episcopo concessa facultas in eo dispensandi pro exigentia rei & subditorum bono: hinc universaliter docent *Sanch. Salas, Krim. n. 2040.* si apud Religiosos Regulæ Fundatorum vel Congregationis non obligent sub culpa, potest Superiores subordinatos in eis dispensare.

835. §. 3. Episcopus dispensare potest post contractum Matrimonium pro foro conscientiarum tantum, si concurrant ista: 1. Si Matrimonium sit publicum. 2. Si impedimentum sit occultum, 3. Si initum sit bonâ fide, sive cum ignorantia impedimenti. 4. Si in separatione esse scandalum. 5. Si non sit facilis aditus ad Pe-

pam, ob paupertatem vel aliam causam, vel certe ad periculum peccatorum in tanta dilatione, quia interea non abstinebunt ab usu putati Matrimonii: ita *Naw. Angles, Silv. Henriq. Sor. Tabr. Arm. Cucus, Spin. B. Ledesin. Capuan. Roderiq. Ant. Gomez, Lopez, Vivaldus, Sanch. l. 2. d. 40. n. 3. Cón. Regim. Fill. Vasq. Rebell. Castrop. Salas, G. Hurt. Cardenas* in 1. crisi, d. 79. n. 2. & alii propè innumeri cum *Kugler* n. 2125. Et rationes dabuntur n. 838. Potest autem hoc Episcopus etiam in 1. gradu affinitatis, v. g. si sponsus ante Matrimonium cognoverit sororem sponsæ. Tenentque plerique cum *Sanch. Krim.* n. 2050. *Kugler* n. 2136. contra *Garc. & Avers. q. 19. f. 2.* sufficere, si alteruter processerat bonâ fide cum ignorantia impedimenti, quia huic non debet præjudicare malitia alterius. Et illi, qui malâ fide contraxit, communiter jubetur imponi gravis satisfactio in confessione, v. g. ut ad medium annum omni mense confiteatur & communicet, ac iisdem diebus oret rosarium. Putâtque *Sanch. l. 2. d. 40. n. 4.* sufficere ignorantiam etiam crassam, quia *Trid.* dicit, *qui presumpserit: & licet v. g. cognita esset consanguinitas, si tamen non fuit notum, quod impediret, non impeditur bona fides,* *Kugler* n. 2137. Quod si uterque contraxisset malâ fide, quamvis *Henriq.* & alii pauci putent id adhuc posse Episcopum in casu necessitatis, fateatque *Kugler* n. 2137. citans etiam alios, tamen absolute negandum est cum communi, propter *Trid. sess. 24. De ref. Matr. c. 5.* ubi tales excludit à spe dispensationis, uti & illos, qui etiam cum ignorantia impedimenti contraxerunt neglectis solemnitatibus; dicit autem *neglectis, & non, si v. g. proclamationes justè vel de licentia*

Tom. VIII.

NII

Supe.

Superioris sint omiffæ, uti habet *Avers.* q. 19. l. 2. §. *Quinto*, & notavi n. 499. Addunt aliqui cum *Perez Gob.* n. 580. 590. & aliis apud *Kugler* num. 2125. sub finem, quamvis impedimentum esse publicè notum, si tamen separatio fieri non possit sine gravi damno, posse Episcopum dispensare, uti & tum, si ob paupertatem nequeat adiri Papa, vel dari expensæ pro dispensatione, & tamen separari non possint sine infamia vel ingenti difficultate.

836. §. 4. Universaliter loquendo tum censetur esse necessitas, in qua dispensare possit Episcopus, si conjuges etiam divites nequeant absque gravi incommodo vel scandalo separari, si autem maneat conjuncti, donec Papa vel delegatus ejus dispense, versabuntur in periculo incontinentiæ, ita Auctores aliqui apud *Kugler* supra. Tum autem non censentur posse adire Papam vel ejus delegatum, quando obstat eorum paupertas, *Gob.* n. 578.

837. §. 5. Dubitatum est, 1. an si uterque conjux sit in bona fide, causa sufficiens non recurrendi ad Papam per litteras sit impedire fornicationes materiales, adeoque tum possit dispensare Episcopus. 2. An concurrentibus illis, quæ relata sunt, Episcopus possit dispensare etiam in quocunque impedimento & gradu, qui Juri naturalis non est. 3. An etiam in impedimento criminis, secuto per machinationem homicidio. *R.* ad 1. non videri causam sufficientem, aliàs frustra addita esset illa conditio, si non sit facilis recursus ad Papam, cum semper sit periculum fornicationis saltem materialis. *Ad 2.* Potest, nisi aliunde specialiter ipsi restringatur potestas. *Ad 3.* Pro hoc casu videtur restricta potestas.

tam Nuntii Apostolici, quàm Episcoporum, nam in facultatibus ordinariis Nuntii & extraordinariis Episcopi expressè sic habetur: *Dispensandi super impedimento criminis, neutro tamen conjugum machinante, ac restituendi jus petendi debitum amission*: Ex quibus verbis ultimis patet, quod etiam de Matrimoniis contractis sit sermo, ergo cum circa Matrimonia contracta non habeant potestatem nisi tacitam ex concessione Papæ, & Papa hic non taceat, sed absolutè dicat, si alteruter machinatus sit, non posse dispensare, facultas videtur quoad illud impedimentum restricta.

§. 6. Etiam ante contractum Matrimonium 838. potest Episcopus in impedimentis Jure humano statutis dispensare, quando est urgentissima necessitas salutis animæ, & non est aditus ad Papam, vel est periculum in mora, ob periculum incontinentiæ vel alterius gravis mali spirituales, usq. *Salas, Præpos. Sanch. Castrop. G. Hurt. Regin. Pont. Bonac. Villal. Bassæus, Sylvius, Barbosa, Victorellus, Molfestus, Dian. Leander, Homob. Corneio, Machado, Candidus: Gorm. De Sacram. n. 325. Carden. supra n. 4. qui dicit esse sententiam securissimam & moraliter certam, quod iterum docet in 2. crisi, diss. 2. à n. 636. Kugler n. 2134. vocans probabilissimam & securam sententiam, & pro hac referens adhuc plures Auctores. Et ita declarasse Sixtum V. testatur Pyrrhus Corr.; quem retuli l. 6. p. 1. nu. 117. nam posse Episcopum dispensare in legibus Pontificiis in casibus urgentis necessitatis, maximè pro bono salutis animarum, quando non datur aditus ad Pontificem, vel est periculum in mora, habet communis & recepta Theologorum ac Canonistarum*

sententia, quorum octodecim refert *Sanch. supra*, ad quos accedunt *Suar. Vasq. Salas, Baldal. Castrop. Regin. Tapia, Pont. Bonac. Barbos. Sperell. decif. 112. n. 51.* & alii plures cum *Avers. q. 19. f. 2. §. Concedendum*, & *Carden. supra. Probat. 1.* quia non est credibile intentionem Pontificis esse, quod sibi in tali casu cum dispendio boni communis animarum velit reservare potestatem à Christo in bonum commune animarum concessam, & cum tot gravissimi DD. communiter ita interpretentur mentem Pontificis, est moraliter certum, hinc locum habere saltem episcopiam: *Prob. 2.* potest Episcopus dispensare in Matrimonio contracto, uti Authores supra relati testantur, ergo etiam in contrahendo, cum sit utrobique eadem causa, possitque esse similis necessitas, maximè cum Matrimonium sic invalidè contractum non sit reipsa contractum, quia fuit irritum, adeoque sit prius rectè contrahendum. *Prob. 3.* Certum est, quod consuetudo det jurisdictionem, uti Jura expressè dicunt, quæ rerum l. 6. p. 1. n. 117. adducitque etiam *Kugler num. 2134.* Item certum est, quod lex aliter non obliget, quàm prout eam communis sensus & usus interpretatur, atqui etiam certum est, quod Episcopi in tali casu soleant dispensare, censentque omnes communiter id eos posse, neque hoc ignoratur à summis Pontificibus, uti testantur plurimi apud *Cardenam & Kugler*, ergo. *Prob. 4.* Potestas dispensandi in impedimentis Matrimonii etiam de Jure præscribitur spatio 40 annorum etiam absque titulo, si nempe concurrant paupertas, ob quam non liceat recurrere Romam, & gravis causa, ob quam moraliter non possit negari jam vel differri dispensa-

tio, nam bonâ fide præsumi potest Principem in talibus circumstantiis consentire, cum secundum dicta, mens ipsius non sit, ut reservatio potestatis cedat in detrimentum animarum, *Less. in auct. v. Matr. cas. 9. Gob. n. 596.* praxin autem sic dispensandi habent Episcopi ultra 40. annos ergo. Et hæc extendunt *Sanch. & Avers.* etiam ad casum, quo contracturi laborarent duplici impedimento, quia necessitas manet eadem, siue sit unum, siue plura impedimenta. Et universim docent *Suar. Sanch. Salas, Castrop. & Canonistæ* communiter cum *Sperell.* à n. 47. & 72. Episcopum posse dispensare in casibus extraordinariis, quando necessitas urget & est periculum in mora, cum impotentia adeundi Superiorem, uti si nascerentur gravia scandala, inimicitia, infamia: ac consentiunt *Barb. & Krim. n. 2045.* si sit casus, in quo Papa ex justis causis dispensare soleat: Ideoque etiam *Pignat. tom. 3. consult. 33.* docet Episcopum potuisse dispensare saltem sub onere postea id significanti Papæ, ut sic salvaretur honor nobilium conjugum vel familiarum, cum eorum unus periclitaretur de vita. Ex simili ratione multi, quos retuli l. 3. p. 1. n. 563. dicunt Episcopum quandoque dispensare posse in votis perpetuæ castitatis aut Religionis, quæ alioqui reservantur Papæ: Et ratio horum omnium à priori est, quia pro ejusmodi gravissimis casibus prudenter præsumitur Papam consentire propter bonum commune. Imò putat cum aliis *Gob. tr. 9. n. 574.* si votum castitatis vel Religionis emissum sit ex metu injusto gravi aut levi, item si obstructus tali voto puellam imprægnarit, quam ducere vellet, antequam erumpat, & careat pecuniis ad

impetrandam dispensationem, aut non pateat facilis Romam aditus, tum etiam posse dispensare Episcopum.

839. §. 7. Si casus patiat moram, & Nuntius Apostolicus habeat à sacra Pœnitentia specialem facultatem, quam ab ea non habet Episcopus, recurrendum est ad Nuntium; nam ideo pro tali casu datur talis specialis facultas Nuntio, ut sit in partibus, qui dispenset, cum sit facilis recursus ad Nuntium, uti supponitur, pro sola autem necessitate potest dispensare Episcopus non habens aliunde specialem facultatem; si tamen etiam Nuntius careat speciali facultate ad aliquid, Episcopus potest idem, quod Nuntius, nec opus est ad hunc recurrere, ita quoad utramque partem *Sanch.* l. 2. d. 40. n. 8. & l. 8. d. 9. n. 25. *Avers.* q. 19. f. 2. §. ult. *Tamb. Perez,* *Gob. Spor. Kugler* n. 2125.

840. §. 8. Si Episcopus ex præsumpta licentia Pape dispensaturus in aliquo impedimento sit certus esse aliquam causam dispensandi, sed dubitet, an sit sufficiens, probabile est posse dispensare secundum dicta l. 1. n. 304. ubi addidi, quid faciendum sit, si postea resciat causam dispensandi non fuisse sufficientem, aut etiam si nunc dubitetur, an adsit ulla causa dispensandi: imò *Diana* p. 4. t. 3. R. 44. *Barb.* De pot. Episc. alleg. 33. n. 26. *Sperell.* n. 54. absolute dicunt, etiam si dubitetur, an sit magna necessitas, vel an talis dispensandi causa hic & nunc sit justa: Et saltem in dubio, an casus indigeat dispensatione, tum posse dispensare Episcopum docet *Krim.* n. 2043. quia reservatio potestatis dispensandi est odiosa, & merito præsumimus Ecclesiam non reservare dispensationem castis dubii, sed tantum

certi,

certi, hinc posse Episcopum dispensare cum illis, qui sunt prope ætatem requisitam, & de quibus dubitatur, an malitia suppleat ætatem, docent *Barb. De Jure eccles. l. 1. c. 11. n. 187. Krim. n. 2184.*

§. 9. Potest Episcopus, saltem ex consuetudine, dispensare ad petendum debitum cum conjugato, qui post Matrimonium contraxit impedimentum spiritualis cognationis vel affinitatis, *Sanch. l. 8. d. 6. Quod extendit Castrop. etiam ad eum, qui emissio absoluto voto castitatis contraxit Matrimonium, Krim. n. 2060. & addit n. 2127. similiter posse Episcopum dispensare cum conjugibus, qui ex mutuo consensu voverunt castitatem conjugalem, si etiam mutuo sibi hoc remittant.*

§. 10. Episcopus, ubi potest, plerumque tenetur saltem ex charitate sub mortali ita dispensare pro bono salutis animarum, *Carden. in 1. crisi d. 79. n. 27. Ratio est, quia secundum dicta l. 2. n. 174. quivis pastor, quo nomine etiam venit Episcopus, tenetur cum gravissimo etiam suo dispendio succurrere subdito in gravi necessitate spirituali constituto, qualis necessitas hinc est, uti constat ex dictis n. 175. Et quæ hinc dico, confirmabuntur ex dicendis n. 905. & 907.*

§. 11. Si dispensavit Episcopus, pro quo erat communis error cum titulo colorato, quod dispensare posset, quamvis non potuerit, valet dispensatio per legem *Barbarius, ff. De off. prætor. quia secundum dicta l. 6. p. 1. à n. 112. & dicenda hinc n. 896. Ecclesia supplet: è contrà, si fuit tantum error in Episcopo dispensante, non valet dispensatio, Bardi de consc. discept. 6. c. 5. §. 5. Et idem dicit Sanch. in Decal. l. 4. c. 44. n. 10. si dubium fuerit, an causa allata vel subtrita fuerit finalis*

an impulsiva, & postea rescitur fuisse finalem, quia cum talia non spectent ad potestatem Superioris, quæ in bonum Ecclesiæ amplè interpretanda esset, sed tantum spectent ad voluntatem Superioris, qui intentionem habet dispensandi secundum veritatem, quæ sibi proponitur, hinc si deest veritas, invalida est dispensatio. Consequenter si Episcopus habens potestatem dispensandi cum solis pauperibus, per errorem putarit se dispensare posse etiam cum divitibus, aut si per errorem privatum putarit hos esse pauperes, qui tales non erant, quamvis Gob. t. 9. n. 663. putet talem dispensationem valere, eo quod facultates dispensandi committantur Episcopo usuro pro sua prudentia, quâ utitur prudenter ita opinans, quamvis re ipsa fallatur, tamen oppositum videtur tenendum, quia Papa non concesserat facultatem nisi ad dispensandum cum verè pauperibus, nec aliunde suppletur talis potestas dispensandi cum re ipsa divitibus: Neque talis facultas conceditur sub conditione, *si prudenter judicet esse pauperes*, sed sub conditione, *si verè pauperes sint*. Quod si Episcopus putarit se certum, quod essent pauperes, & tamen re ipsa non essent tales, adhuc videtur probabilius ob rationem jam datam, quod non valeat dispensatio.

844. §. 12. Huc pertinet solutio sequentis casus: Titius consanguineus Cajæ in 3. gradu perit dispensationem ab Ordinario, qui putans se posse dispensavit: non poterat autem cum divitibus, quales erant Titius & Caja, Matrimonium et hac dispensatione, bonâ fide initur in facie Ecclesiæ, pluribus annis convivunt & suscitant proles, post plures annos rescit Titius Ordinarium

rium non potuisse dispensare cum divitibus. *Quæritur*, an jam non possit Ordinarius dispensare in illo impedimento, olim quidem publico, nunc autem occulto, quia omnes jam judicant bene dispensatos fuisse, & per dispensationem sublatum fuisse impedimentum. *R.* Ordinarius potest dispensare in impedimento occulto, quando Matrimonium est publicum, & bonâ fide contractum, *Sanch. l. 2. De Matr. d. 40. n. 3. & 4. addens n. 5.* dispensare posse, etiam si divites sint: idem habent alii apud *Sanch. & apud Tambur. l. 8. t. 2. c. 4. Pont. Avers. Perez, Castrop.* Hoc autem impedimentum, quamvis in se fuerit publicum, jam tamen est occultum in ratione impedimenti, nam nunc de illo non constat, nec moraliter constare potest: tum enim impedimentum censetur occultum, quando publicè creditur legitima dispensatio esse obrenta, uti expressè *Platek p. 5. n. 1184.* hoc autem hic publicè creditur, ergo. Et ita senserunt Doctores de Facultate, & alii Colonia anno 1711.

§. 13. Quando Episcopus dispensat in casibus occultis ex tacita concessione Papæ, hoc tantum juvat pro foro conscientie, quia si impedimentum fieret publicum, & Episcopi sequentes nollent credere dispensationem intervenisse, possent ratione scandali imperare separationem: De cætero si saltem postea subsequatur Matrimonium, etiam per dispensationem occultam, proles reipsa legitimantur per hoc subsequens Matrimonium.

Q. III. Quasnam extraordinarias facultates, præsertim in impedimentis Matrimonii, habere soleant à sede Apostolica Episcopi in Germania. *R.* §. 1. Habent multas ex illis, quas n. 832. dixi concessas esse

N n 5

Nun-